

Binkoštni izlet Jadranske straže na morje

Za Binkošti in sicer od 8. do 11. junija t. l. priredi Krajevni odbor Jadranske straže v Ljubljani svoj tradicionalni izlet na morje. Da omogoči širšim slojem in prav vsakomur posest našega Jadrana, je sklenil izletni odbor prirediti izlet v istem stilu kakor lansko leto t. j. po skupinah. Opozoriti moramo, da se izleta sme udeležiti le tisti, ki je res član Jadranske straže, in ki je plačal članarino za tekoče leto. Vsak član mora imeti legitimacijo, ki bo služila za vse popuste pri vožnji, prehrani in prenočitvah.

Program po skupinah je sledeč:

- I. Skupina Ljubljana—Šibenik—Slapovi Krke in nazaj 280 Din za osebo.
- II. Skupina Ljubljana—Šibenik—Zlarin in nazaj 270 Din.
- III. Skupina Ljubljana—Šibenik—Tijesno in nazaj 290 Din.
- IV. Skupina Ljubljana—Šibenik—Mandali in nazaj 270 Din.
- V. Skupina Ljubljana—Split—Trogir in nazaj 260 Din.
- VI. Skupina Ljubljana—Split—Metković in nazaj 350 Din.
- VII. Skupina Ljubljana—Split—Makarska in nazaj 320 Din.

- VIII. Skupina Ljubljana—Split—Klis—Sinj—Trogir—Soln in nazaj 350 Din.
- IX. Skupina Ljubljana—Split—Omiš—Vranjin in nazaj 320 Din.
- X. Skupina Ljubljana—Split—Supetar—Split in nazaj 270 Din.
- XI. Skupina Ljubljana—Split—Korčula in nazaj 400 Din.
- XII. Skupina Ljubljana—Split—Dubrovnik in nazaj 500 Din za osebo.

V to vsoto je zaračunana vožnja, hrana in prenočitve po restavracijah in hotelih ter vožnja s parniki.

Odbor si pridržuje morebitne izpremembe v posameznih skupinah.

Za vsako skupino je določeno število izletnikov.

Prijave izletnikov se sprejemajo do 25. maja t. l. Pri vpisu plačajo izletniki polovico, ostanek najkasneje do konca maja.

Izleti po morju se prirejajo samo s parniki ne pa z ladjami kakor lani. Podrobni program se dobijo pri Krajevnom odboru Jadranske straže v Ljubljani, Tyrševa cesta št. 1a/IV. od 15. aprila dalje.

Izletniški odbor.

Zgodovina v šolskih knjigah

Ob priliki izdaje »Orisa zgodovine Jugoslovanov«, ki ga je sestavil Jan Šedivý in založila Mohorjeva družba v Celju l. 1935., strani 334, cena vez. 56 Din, broš. 42 Din, nekaj misli o šolskih učbenikih in učiteljevih priročnikih za zgodov. pouk.

Naše dnevno časopisje je sprejelo Šedivýjev »Oris zgodovine Jugoslovanov« jako pohvalno, simpatično. Pisec — kakor sam pravi v uvodu — je brez ozira na znanstveno razdelitev razkosal snov v pregledna poglavja, da bi se tem lažje seznanili z našo minulostjo tudi tisti, ki nimajo mnogo časa. Nadalje podarja avtor, da bo to skromno delce korištilo maturantom pri ponavljanju snovi iz domače zgodovine, učiteljem pri pouku v višjih narodnih in meščanskih šolah, pa tudi mladim učiteljem in profesorjem pri pripravah za praktični izpit (podčrtal poročevalec). Naše poročilo o Šedivýjevi knjigi moramo radi tega opirati na avtorjeve uvodne misli in namene, ki jim »Oris zgodovine Jugoslovanov« hoče služiti in koristiti v podrobnem šolskem delu.

Vsekakor moramo priznati, da ima Šedivýjev »Oris« nekatere prednosti in posebnosti pred drugimi podobnimi zgodov. pomožnimi priročniki in učbeniki. Knjiga je pisana res popularno, v tekočem jeziku, in obsežna snov je razdrobljena v 190 kratkih poglavij in dispoziacij. Podatke za to delo je črpal pisec po večini iz naših strokovnih zgodovinskih knjig in monografij (Kos, Gruđen, Šišić, Stanojević, Jireček, Čorović) in tako dopolnil to ali ono področje z novejšimi, bolj zanesljivimi podatki. Komur je podrobno znana ime-novana strokovno-zgodov. literatura, ki je tvorila osnovo Šedivýjevi poljudno pregledni zgodovini, se ne more kako bogato koristiti z »Orisom«, vendar v toliko, da najde na hitro roko v njem najnujnejše in bolj splošne podatke, ki so zbrani pod posameznimi poglavji knjige. V tej zbirki obravnava pisec nekoliko bolj natančno in vestno zlasti bolgarsko zgodovino (V. N. Zlatarski) v kolikor je bila ta v posredni ali neposredni zvezi z našo narodno zgodovino v poedinih razdobjih naše

preteklosti. Nekatere zgodovinske osebe in družine (Nclipići, Subići) so obdelane v tem »Orisu« nekoliko bolj podrobno kakor v učnih zbirkah, vendar v celoti ne segajo daleč preko okvirja širših in splošnih podatkov. Celotna zgodovinska snov je zajeta bolj biografsko ter je zato razčlenjena po osebnosti (gl. kazalo), ki bi naj bile osrednje točke ljudske zgodovine in zgodovinskega razvoja sploh. V tem oziru se naš avtor ni ravno mnogo osamosvojil od naših šolskih zgodovinarjev, ki dajejo mnogim zgodov. osebam in njihovim idejam v svojih knjigah široko polnomočje in skoro glavno besedo v socialnem razvoju narodov in plemen. Kdor bi se postavil na nasprotno filozofsko stališče, bi seveda moral to ali ono ugotovitev naših šolskih zgodovinarjev v marsičem popraviti ali jih vsaj izpolniti z razlogi socialno-ekonomskega značaja dotične dobe in šele potem bi postala dejanska zgodovinska slika s stališča dobe in njenih razmer bolj jasna in plastična. Znanstvena v pravem pomenu besede! Hrvatski pedagog J. Turčić popolnoma pravilno pravi, »da politična povijest ne smije da ostane povijest vladara i njihovih porodica i ratova ni u vrijeme, kada je vladareva volja prividno odlučivala sudbinom naroda, i kad su se ratovi vodili poradi vladara i njihovih porodica.« (Metodika škole rada, str. 59.) Sploh pa je opaziti, da prevladuje v šolskih knjigah enostranska politična zgodovina!

V Šedivýjevem »Orisu« me je zlasti zanimala kulturna zgodovina in njen obseg. Pisec jo obravnava ločeno na dveh mestih (str. 85—104 in str. 187—199), skupno torej na 30 straneh, kar obsega komaj eno desetino obsega knjige. J. Šedivý sicer sam pravi, da se je moral radi omejenega prostora omejiti v kulturni zgodovini samo na nekatere najvažnejše stvari, v najnujnejši dobi pa se bavi z njo le mimogrede... kar se mi pa ne zdi spričo pedagoško-vzgojne važnosti kulturne zgodovine dovolj upravičeno. Res je sicer, da nimamo iz zgodnjega srednjega veka na razpolago mnogo virov, vendar bi bilo treba v šolske svrhe obdelati ta poglavja v širšem obsegu, zato pa krajšati ali celo izločiti manj

ljena, vsa spremenjena. To ni več gmajna. Ona živi le še v mojem spominu.

S sekirico ali s krivacem za pasom sem jo obiskal skoraj vsak dan, poznal sem jo do zadnjega koticčka. Takrat sem se pogosto sestajal s pastirci, občutil nekatero njihovih vragolij na svoji koži. Toda doživel sem z njimi tudi obilo lepih trenutkov. Nihče ne zna toliko raznih umetnosti in iger kot pastirji. Toda tudi nihče ne zna biti tako maščevalen in iznajdljivo poreden kot oni.

Največja sramota za pastirja, če so mu tovariši »ogrebli čmrlje«. Toda to je take vrste porednost, da ne gre v mladinski spis, zato sem moral Lenartu naprtiti drugo težko pozabno nevednost. Menda ni v »Pastircih« nobenega prizora, ki bi ga sam ne bil videl ali doživel. Da sem se bil nekoč ujel v lisičji skobec, mi menda v tem pogledu ni škodovalo, in tudi ne, da sem se bal nekoga lovca kot živega vraga. Še dobro se spominjam, kako se je eden sosedovih — danes ne vem več, kateri je bil — strahovito hudoval, ker so mu zarezali gugalnico. Seveda smo se takrat le smejali njegovi jezici.

Sele mnogo pozneje sem pomislil ob spominu na to: Kaj, če se je to zgodilo iz maščevanja? In kaj bi bilo, ako bi se bila zaradi tega zgodila nesreča? Tu se odpira polje pisateljevi domišljiji.

Ko sem se začel zanimati za mladinsko povest in zbirati primerne motive, sem zapisal tudi tega. Načelkal sem tudi sirovo ogrodje fabule in vse skupaj vrgel v predal. Ob koncu preteklega leta, ko sem nameraval pisati povest za »Mladinsko matico«, sem ga z nekaterimi drugimi motivi vred zopet potegnili na dan. Zdel se mi je od vseh najbolj dozorel. Zavrgel sem staro fabulo, ohranil sem le osrednji dogodek. Tudi prvotne osebe sem nadomestil z novimi, ki imajo drugačne značaje kot prejšnji. Prve strani sem pisal s strahom, da se mi bo pero ustavilo in bo treba delo zopet odložiti. Strah ni bil utemeljen. Ze po prvih poglavjih sem čutil, da se mi je vsaj malo posrečilo oživeti pokrajino in osebe.

pomembna poglavja in odstavke iz politične zgodovine. Zakaj neki morajo biti v šolskih knjigah zastopani skoro vsi kraji, plemiči in njihovi sorodniki, ki so kdaj vladali med našim ljudstvom? In kako naj čitatelj pojmuje zgodovinsko osebo, če jo knjiga omenja v brzovajnem stilu z 10-ali 20-im besedami, v 2 ali 3 kratkih vrsticah? Moderna metodika zgodovinskega pouka je največja nasprotnica takih splošnosti in dedukcij in vendar tiči šol. zgodovina še vedno v tem suženstvu...

Kdor bi hotel n. pr. prešteti iz naših učnih in pomožnih knjig imena oseb in osebice, ki jih posamezni avtorji omenjajo (da, samo »omenjajo«) v svojih zbirkah, bi mu najbrže zmanjkalo sape, toliko jih je! Nič ne pretiravam, če rečemo, da omenja skoro vsaka deseta, petnajsta beseda šolsko-zgodovinskega teksta kako lastno ime, ki je še pogostokrat podprto s kako malopomembno letnico. Ni torej čudno, če smatrajo nemški metodiki take priročnike za navaden zgodovinski »adresarij«. Naše šolske in pomožne knjige navadno samo registrirajo zgodovinska dejstva in pojave, dostikrat samo v obliki brzovajnih poročil in inseratnih notic, na mesto da bi učno snov in poedine dogodke podrobno opisovale in jih improvizirale v življenjske slike, ki so vezane na določeni kraj, čas, osebo in dejanje. Šolska zgodovina se mora približevati zgodovinskim povestim, potem je živa in polna! Sele tedaj lahko govorimo o vsebini in doživljaju! Nemška metodika Weirich in Linke sta že davno pokazala novo smer in pot v beleženju zgodovinske snovi. Njuno geslo je: pripovedovanje in opisavanje, detajljanje in fabuliranje... in to tako, da ostane točnost zgodovinskih dogodkov in pojavov neokrnjena. Podobno obravnavo zagovarja tudi J. Turčić, ko pravi: Historijski dogadaj bit će tek onda jasno prikazan, ako je jasno prikazan svagdašnji život običnog čovjeka onoga vremena. Tako na pr. za seobe Slovena na Balkan i za njihova dolaska ovamo mora biti prikazan njihov način stanovanja, putovanja, priredivanja hrane, svagdašnji privredni rad, medusobno općenje, moć, koja ih drži skupa.« (Str. 63.) Zato je ves dosedanji način eks-cerpiranja, registriranja i krajsanja učne snovi samo po znanstveno-strokovnih vidikih, ne da bi se poudarjale tudi zahteve didaktike in specialne metodike, zgrešeno in napačno! Učiteljeva priprava na pouk in na zgodovinsko uro, ki naj resnično uspe, zahteva temeljitejšje podatke in obširnejše snov strokovne literature, ne pa samo par generalnih podat-

Lepo boste oblečeni

ako si nabavite tkanine za plašče, kostume ali obleke pri tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Tvrdka ima ogromno izbiro različnega manufakturnega blaga, res dobrih kvalitet, okusnih vzorcev in barv in skrajno solidnih cen.

Učitelstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

Pristopajte kot zadružniki k

UCITELJSKI TISKARNI

kov. Dostikrat je strokovni drobiž veliko zanimivejši in lepše ilustrira zgodovinske enote kakor pa splošne dedukcije in široki zaključki odraslih ljudi in strokovnjakov. Tako prihajamo do vprašanja učiteljevega priročnika (za zgodovinski pouk), ki učitelju narodne šole ne more biti n. pr. navadna srednješolska učna knjiga, kakor to mislijo nekateri avtorji in založniki takih knjig.

Kaj torej naj vsebuje tak učiteljev zgodovinski priročnik za pouk v narodnih in nižjih srednjih šolah? Nič drugega kakor zbirko podrobne učne snovi, tvarino in gradivo iz naše narodne zgodovine, material strokovne vsebine in pa važnejše zgodovinske virov in dokumente. Podrobnosti, ne pa same pregledne in posnetke! V takih zbirkah učne tvarine naj bi bila odlično zastopana poleg politične tudi gospodarsko-kulturna zgodovina po možnosti v širokih življenjskih izsekih in razvojnih slikah. Ni treba, da bi morala biti strokovna snov tudi metodološko oblikovana do zadnje črte, kajti tako oblikovanje mora biti prepuščeno učitelju samemu, da si potrebo snov sam prikoži v duhu svoje metode in prakse. Individualno in svobodno! V duhu delovno-produktivne šole!... in knjig, če bi se lotili takega zbiranja. Vsak zvezek bi naj obravnaval samo eno določeno dobo z njenimi najbolj karakterističnimi dogodki in pojavi. Takaa razdobja bi bila: doba naseljevanja in pokristjanjenja, doba srednjeveških južno-slovanskih držav, doba srbske suznosti pod Turki, doba kmetske tlake, uporo in reformacije, doba iznajdb in izumov, doba srbskih ustanov etc.... Možno in primerne pa so tudi druge razdelitve zgodovine po gospodarsko-produktivnih vidikih (Kardelj: Potovanje skozi čas). Tako podrobno zbiranje gradiva naj bi vršilo več strokovnjakov in zgodovinarjev po načinu delitve dela in po skupnem oziroma enotnem načrtu. Redakcijski odbor take šolsko-zgodovinske enciklopedije bi se moral spopolniti tudi s pedagoškimi strokovnjaki, kajti le tedaj bi utegnili biti delo res popolno in vsestransko praktično.

Z izdajanjem takih perijodičnih zbirk učne snovi bi se katerakoli založba lepo oddolžila posebnim kulturnim nalogam, zlasti in v prvi vrsti pa vsemu učitelstvu, ki je med našimi intelektualnimi sloji najzvestejši in številčno najmočnejši konzument slovenske knjige.

Z dosedanjimi izdajami strokovnih spisov v splošne namene si šole in učitelstvo pri pouku ne morejo veliko pomagati, kajti ena in ista knjiga določene stroke ne more hkrati služiti vsem gospodarjem in mojstrom. Zlasti šolska literatura ima svojevrstne naloge in zahteve, potrebe in probleme! Naša šola je vredna tega zanimanja!

Albert Žerjav, Maribor.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

UPRAVA OKRAJNIH IN ŽUPNIH PROSVETNIH ODBOROV.

Uprava prosvetnih odborov je jako komplicirana in zahteva od tajnikov, da svojo funkcijo res pravilno razumejo in ji žrtvujejo vso svojo natančnost.

Tajnik vodi delo prosvetnega odbora, vodi evidenco nad prosvetnim udejetvom in stanjem ter opazuje in kvalificira delovanje javnih občinskih knjižnic, daje nasvete in vzpodbuja za prosvetne akcije, organizira najrazličnejše prireditve krajevnega prosvetnega odbora, itd. Vendar ne more izvršiti društvenih tajnik vsega dela, marveč mu morajo priskočiti na pomoč tudi odborniki in drugi funkcionarji krajev. prosvetnih odborov. Zato je najbolje, da si vsi krajevni in drugi prosvetni odbori porazdelijo svoje široko polje dela na najrazličnejše osebe oziroma člane prireditvene odseka. Dobro je tudi, da se ustanovijo samostojni odbori, ki izvršujejo v sporazumu s prireditvenim odsekom določene naloge in tako razvijajo in vodijo določeno ljudsko-izobraževalno akcijo.

Tako je ustanoviti tiskovni odbor, knjižnični, predavalni, godbeni, kinematografski, gledališki, umetniški, in še druge odbore.

Naloga takih prosvetnih odborov je natančno določena po prireditvenem odseku. V glavnem imajo odbori sledeč delokrog:

I. Organizacijski in tiskovni odbor. Predsednik je tiskovni in organizacijski referent.

Ta odbor vodi zapisnike o sejah. Pripravlja poročila za časopise, oz. po možnosti urejuje lastni časopis za organizacijo prosvetnega dela.

France Bevk

o svojih »Pastircih«

Pri letošnjem nagradnem tekmovanju za redne publikacije M. M. je bil nagradjen s 3000 Din nagrade Bevkov rokopis »Pastirci«. Ker smatramo to delo za eno naših najboljših mladinskih povesti, smo se obrnili do avtorja z vprašanji, ki naj posvetijo v njegovo delavnico in pokažejo njegov oseben odnos do »Pastirciv«. Bevkove odgovore priobčujemo dobesedno. A. Š.

Pastirsko življenje rad opisujem. Postanek »Kresne noči« in »Jagode« je bil združen s posebnim užitkom, ki sem ga le redko občutil pri pisanju drugih del. Isto je bilo s »Pastirci«. Morda se ne motim, ako trdim, da se mi pri obdelavi takih motivov oglasi posebna struna. Res ne vem, zakaj mi je ta stan — če ga morem tako imenovati — tako po srcu.

Morda ni brez pomena, da je bil moj ded par desetletij za pastirja na otavniški planini pod Poreznom in moj oče vrsto let za pogoniča. Jaz nisem bil pastir, razen takrat, ko so bili pri sosedu vsi otroci zboleli za ošpicami. Pasel sem torej le kratko dobo.

Toda sem moral hoditi po jesenje in leševje na gmajno, skrbel sem za kozo, ki smo jo imeli doma. Da, tista gmajna, ki sem se je dotaknil že v nekaterem svojih del, a sem jo najživlje popisal v »Pastircih«. Danes je ni več v tisti krasoti, kakor sem jo poznal v mladosti. Razdeljena je, po velikem delu iztreb-